

pedobootjagers te stationeren die in gedurfd uitvallen duchtig huis hielden onder die convooien. Dat overtuigde Hitler van de noodzaak (hem door de *Kriegsmarine* al sinds het begin van het jaar voorgehouden) dat hij in de Middellandse Zee meer krachten moest samentrekken. Eind oktober liet hij aan niet minder dan 21 *U-Boote* opdracht geven, hun activiteit van de Atlantische Oceaan naar de Middellandse Zee te verplaatsen; voorts verdubbelde hij het aantal eskaders van de *Luftwaffe* die van Sicilië uit opereerden. Binnen enkele weken waren die nieuwe strijdkrachten ter plaatse en terwijl Auchinleck nog bezig was, te land een partiële overwinning te behalen, werd ter zee de grondslag gelegd voor zijn komende nederlaag. In november brachten *U-Boote* eerst het enige Engelse vliegekampschip in de Middellandse Zee, de '*Ark Royal*', dicht bij Gibraltar tot zinken, vervolgens een Engels slagschip. In december werd een zware Engelse kruiser getorpedeerd, liep het smaldeel van Malta zware schade op in een nieuw mijnenveld dat bij Tripoli gelegd was en slaagden Italiaanse kikvorsmannen er in, in de haven van Alexandrië explosieve ladingen te bevestigen aan de kiel van de enige twee overgebleven Engelse slagschepen; beide werden door zware ontploffingen getroffen. Zo had de Britse marine eind '41 nagenoeg al haar kracht in de Middellandse Zee verloren. Snel gingen versterkingen naar Rommel toe; hem bereikten ze vlugger dan de versterkingen die Auchinleck ontving: een convooi uit Engeland had drie maanden nodig voordat het, om Afrika heen varende, Egypte bereikt had.

Geheel op eigen initiatief (hij had niemand om verlof gevraagd, zelfs Hitler niet), ging Rommel nog in januari '42 weer in het offensief; pas een kilometer of zeventig ten westen van Tobroek, bij Gazala, wisten de Britten hem tegen te houden. Auchinleck hield er al rekening mee dat Tobroek opnieuw in gevaar zou komen; hij gaf instructie, de vesting in dat geval niet opnieuw blijvend te verdedigen. De Britse marine was nu zo zwak in het oosten van de Middellandse Zee en de *Luftwaffe* zo sterk dat het uitgesloten leek dat men Tobroek opnieuw van Alexandrië uit maandenlang zou kunnen bevoorraden. En zo waren, wat de strijd in Noord-Afrika betrof, de Britten bij het begin van de lente van '42 niet wezenlijk verder gekomen dan aan het einde van de zomer van '40.

★

De oorlogshandelingen in de Noordafrikaanse woestijn waren door de Nederlanders in bezet gebied in gespannen aandacht gevolgd. Van de factoren die op de achtergrond een bepalende rol speelden, waren slechts weinigen zich bewust; de zware verliezen die de *Navy* in de Middellandse